

MEMO van college aan de raad

gemeente BERGEN

datum : 21 juli 2009 ontvangstdatum griffie:11/08/09
aan : Gemeenteraad
van : College
onderwerp : Bergermeer Gasopslag; brief en bezoek Minister van Economische zaken, standpunt van het college
Portefeuillehouder: A. Plomp en J.Stam
Inlichtingen bij : M. Klaver-Blankendaal

Aanleiding

- Op initiatief van het college als onderdeel van de actieve informatieplicht naar aanleiding van de motie in de gemeenteraad 27 mei 2009 met betrekking tot Gasopslag Bergermeer
- Standpunt college m.b.t. locatie puttenterrein

Kernboodschap

1) Motie gemeenteraad

Op 27 mei 2009 is in de gemeenteraad een motie aangenomen met betrekking tot de Gasopslag Bergermeer. In deze motie werd het college opgeroepen er bij de Minister van Economische Zaken op aan te dringen dat er een onafhankelijk onderzoek zal worden verricht naar de onbeantwoorde vragen op het gebied van externe veiligheid en seismiek. Inmiddels is tevens een antwoord gekomen op de brief vanuit de gemeente met betrekking tot de zorgen die de gemeente heeft over de risico's van het gasveld Bergermeer.

Brief gemeente 16 april 2009 en reactie Ministerie EZ 24 juni 2009 (brieven zijn in bijlage opgenomen)

In onze brief hebben wij een aantal onderwerpen aangevoerd die door het ministerie zijn beantwoord;

1. Kans op bevingen vanuit het veld en de niet onderzochte aspecten hiervan en de aanbevelingen van TNO.
2. Wens voor een nader onafhankelijk onderzoek
3. Onderzoek naar andere geschikte velden in Nederland
4. Vergoeding van schade bij optreden van bevingen en omgekeerde bewijslast.

Hierop geeft het ministerie de volgende reactie:

Ad.1 Er is ruime ervaring opgedaan met het afwisselend produceren en injecteren. Lange termijn effecten laten zich moeilijk voorspellen. Er is nergens geconstateerd dat er zwaardere bevingen zouden optreden. De minister neemt de aanbevelingen die TNO heeft gedaan over en zal er op toezien dat TAQA de voorzorgsmaatregelen uitvoert.

Ad.2 De minister snapt de argumentatie voor een nader onderzoek niet, omdat ook de Commissie voor de m.e.r. waardering heeft voor het TNO onderzoek

Ad.3 TAQA heeft bepaald dat dit veld het meest geschikt is. Andere gasvelden voldoen voor zover nu bekend niet aan de eisen.

Ad.4 Er kan geen sprake zijn van omgekeerde bewijslast. De mijnbouwwet biedt voor de burger voldoende waarborg voor een goede afwikkeling van schadeclaims.

Bezoek aan Minister van der Hoeve op 9 juli 2009

De burgemeester en wethouder Plomp zijn op 9 juli bij minister van der Hoeve geweest. Insteek van dit bezoek was de maatschappelijke onrust in de gemeente onder de aandacht te brengen van de minister.

Gesproken is over de onrust onder de bevolking. Deels veroorzaakt door berekeningen die vanuit de bevolking zijn gedaan die een groter risico laten zien dan de berekeningen van TNO. Uitkomst van het gesprek is dat het ministerie van EZ een second opinion zal aanvragen waarin de verschillende berekeningsmethoden tegen elkaar zullen worden afgezet door een onafhankelijk bureau. Hiervoor is het gerenommeerde **Massachusetts** Institute of Technology, (MIT) uit de Verenigde Staten aangezocht.

Opmerking: de uitkomsten van het MIT zijn op het moment van het schrijven van deze memo nog niet opgeleverd. De inhoud van de second opinion is dus nog niet bekend. Het college behoudt zich dan ook het recht voor om de gasopslag in de Bergermeer te heroverwegen na het bekend worden van de uitkomsten.

Tevens is gesproken over mogelijk andere geschikte gasvelden in Nederland. Het Bergermeerveld is niet het enige veld in Nederland, maar heeft ook niet voldoende capaciteit om aan de gehele gasopslag behoefte te kunnen voldoen. Naar verwachting zullen nog vier gasvelden voor opslag in gebruik moeten worden genomen.

Naast de maatschappelijke onrust is ook gesproken over de uitkomsten van het milieueffectrapport. Het college heeft zich nadrukkelijk van een standpunt met betrekking tot de locatie onthouden tot het advies van de Commissie voor de m.e.r. bekend is geworden. Uit het MER blijkt het voormalige MOB-terrein het Meest Milieuvriendelijke Alternatief. Het college is dan ook van mening dat het ministerie dit niet zomaar naast zich neer kan leggen. Dit standpunt is uitgedragen.

De minister heeft hierop gereageerd. Er zal door haar niet eerder een beslissing worden genomen over de locatie van de putten dan na het bezoek van de minister aan de regio op 31 augustus 2009. Het (concept/voorontwerp) Rijksinpassingsplan zal ook niet eerder ter beschikking worden gesteld aan de gemeente. Voor het bezoek de 31^e augustus zal er nog een bijeenkomst worden georganiseerd waarin het Ministerie technische vragen zal beantwoorden, zodat deze niet aan de minister hoeven worden gesteld.

2) Standpunt college naar aanleiding van uitkomsten van het m.e.r.

De Commissie voor de m.e.r. beoordeelt het MER aan de hand van de richtlijnen op volledigheid en juistheid. Op basis van het MER en de aanvullingen daarop blijkt voor de puttenlocatie het MOB terrein zowel op basis van o.a. landschappelijke inpassing, natuur en geluidsaspecten het meest milieuvriendelijke alternatief. De locatie op de Loterijlanden scoort met name slecht op natuur vanwege de grote waarde van de weidevogelpopulatie en de dotterbloemhoilanden.

Het maximaal toegestane geluidsniveau bij het boren van de putten wordt met de huidige techniek overschreden.

Over de kans op bevingen zegt het m.e.r. dat deze klein is en zelfs waarschijnlijk kleiner wordt door het in gebruik nemen van het veld. Er wordt gesproken over slechts geringe fluctuaties in de druk. Door het op druk brengen van het veld wordt de stabiliteit van het veld groter.

Voor de gasbehandelingsinstallatie op de Boekelermeer zijn grote discussies over de berekende veiligheidscontouren in het kader van Externe Veiligheid. Door realisatie van de installatie wordt ongeveer 40 ha (van de ~200ha) niet meer vrij uitgeefbaar vanwege groepsrisico en plaatsgebonden risico contouren. In het MER is geen locatie in Bergen onderzocht als alternatief voor deze grote industriële installatie. Deze installatie zal derhalve niet in Bergen worden gerealiseerd.

Het eindgesprek met Taqa, alle bevoegde gezagen en de commissie is gehouden op 9 juni 2009. De Commissie stelt dat alle voor besluitvorming essentiële informatie nu aanwezig is. De Commissie zegt met nadruk dat als de voorkeurslocatie wordt aangehouden voor de realisatie van de putten, dit grote risico's met zich meebrengt met betrekking tot de natuurwaarden van de Loterijlanden.

Conclusie

Gezien bovenstaande feiten, de vergaderingen bij de Commissie op 7 mei 2009 en 9 juni 2009 en de toetsingsadviezen van 11 mei 2009 en 9 juni 2009 hebben de gemeenten zeer grote twijfels over besluitvorming op basis van deze MER. Er bestaan onzekerheden over de vraag of nu wel daadwerkelijk alle relevante milieu-informatie in het MER is besproken, omdat blijkbaar de engineering nog volop aan de gang is. De Commissie voor de m.e.r. zegt hierover dat het aan het coördinerend bevoegd gezag (Ministerie van EZ) is om te beoordelen wat er met belangrijke nieuwe milieu-informatie moet gebeuren.

Ook de nieuwe aanvullingen op het MER, naar aanleiding van de door de Commissie voor de m.e.r. geconstateerde 'essentiële tekortkomingen', hebben geleid tot een positievere positie van het MOB-terrein als gebied geschikt voor puttenlocatie. Taqa heeft aangegeven de Loterijlanden als voorkeurslocatie te blijven zien en niet te willen uitwijken naar het MOB-terrein. De aangegeven redenen hiervoor zijn allemaal financieel (en tijd). Deze redenen lijken oneigenlijk, nadat de ontwikkeling immers is afgerond zal deze vele tientallen jaren blijven, moet dan nu vanwege een langere uitvoeringstijd een beter alternatief worden uitgesloten?

Op basis van het MER, de diverse aanvullingen en het toetsingsadvies van de Commissie neemt het college het standpunt in dat het meest milieuvriendelijke alternatief zou moeten worden gevolgd. En hiermee het MOB-terrein in te richten als puttenlocatie.

3) Planning en proces

Taqa en het ministerie van EZ houden een heel krappe planning aan. Voortdurend wordt er ingezet op snelheid. Er zijn reeds verschillende planningen opgesteld die allen niet realistisch en haalbaar gebleken zijn. Voorlopig, afhankelijk van de (voor EZ en TAQA) positieve uitkomst van het aanvullend advies commissie MER, zijn de volgende momenten belangrijk:

- Op 24 augustus overlegt het college met het presidium over het project Bergermeer Gasopslag
- In de week van 24 augustus vindt een technische informatiebijeenkomst plaats tussen belanghebbenden en het Ministerie van EZ; insteek van dit overleg is het beantwoorden van technische vragen, zodat deze niet aan de minister worden gesteld
- 31 augustus bezoek minister van der Hoeven; insteek is onder de aandacht brengen maatschappelijke onrust. De organisatie hiervan ligt bij het ministerie van EZ. Ons voorstel is hiervoor in ieder geval uit te nodigen belanghebbenden o.a. College en raadsleden, Gasalarm 2, Natuurmonumenten, ondernemersvereniging Boekelermeer zuid.
- Na 31 augustus (exacte datum nog niet bekend); uitkomsten onderzoek second opinion naar aardbevingen, voorontwerp RIP; 6 weken BRO overleg. Hierin vindt plaats het horen van college en raad
- Ministerie heeft na BRO overleg tijd om voorontwerp RIP aan te passen
- Na deze periode voorontwerp RIP en ontwerpvergunningen 6 weken ter inzage (gemeente kan hierop zienswijzen indienen)

Welke besluiten moet de gemeente nemen?

Op 11 juni 2009 zijn 6 vergunningaanvragen naar de gemeente gekomen:

- Sloopvergunning Bergermeerlocatie
- Bouwvergunning Bergermeerlocatie
- Bouwvergunning tijdelijke boorinstallatie geluidsscherm etc.
- Bouwvergunning tijdelijk huisje voor bewaking en verkeersregelaar Wro 3.22
- Lichte bouwvergunning voor het plaatsen van een electriciteitsinkoopstation (ws projectbesluit?)
- Aanvraag tijdelijke ontheffing 3.22 WRO tbv aanlegweg pijpleidingen

Eén van de vragen die beantwoord moet worden is of de gemeente meewerkt aan het verlenen van de vergunningen. Hiertoe zijn een aantal argumenten voor en tegen.

Voor meewerken:

- We blijven meepraten over het proces.
- We blijven meepraten over compensatie binnen de gemeente; niet alleen het zuur maar ook het zoet. Het gaat hierbij niet om wettelijk geregelde compensatie
- We ontvangen leges

Tegen meewerken:

- Door de haast in het proces is de gevoerde MER – procedure zeer rommelig en chaotisch verlopen. Onduidelijk is of het MER wel een goede basis biedt voor het nemen van besluiten.
- De vergunningaanvragen zijn allen voor de voorkeurslocatie en aanlegscenario van TAQA en niet voor het Meest Milieuvriendelijke Alternatief
- Er is weinig maatschappelijk draagvlak voor het project. Door mee te werken aan vergunningverlening zou de indruk kunnen ontstaan dat de gemeente voorstander is van het project. De gemeente zou als onbetrouwbare partner kunnen worden beschouwd.

Ook als de gemeente wel of niet meewerkt blijft de gemeente indiener van bezwaren en zienswijzen. Met de gemeenten Alkmaar, Heiloo en Schermer is afgesproken ook in dit traject weer gezamenlijk op te trekken. Gezien de vakantieperiode waarin veel aanvragen in behandeling zullen worden genomen, wordt één zienswijzenstandaard document opgesteld, zodat deze altijd kan worden uitgestuurd en de gemeenten geen rechten zullen verliezen.

Conclusie

Alle voor en tegen argumenten met betrekking tot het verlenen van vergunningen voor dit project door de gemeente overwegende, besluit de gemeente zich het recht voor te behouden niet mee te werken aan de verlening van de vergunningen. Indien de gemeente niet meewerkt zal hiervan de consequentie zijn dat het Ministerie van EZ de vergunningverlening zal overnemen in het kader van de Rijkscoördinatieregeling.

4. Horen van de raad in het kader van de Rijkscoördinatieregeling **(Concept in afwachting van het rijksinpassingsplan)**

Ten behoeve van het project Bergermeer Gasopslag wordt in het kader van de rijkscoördinatieregeling op energie-infrastructuurprojecten een rijksinpassingsplan gemaakt. Een rijksinpassingsplan is een bestemmingsplan op rijksniveau. Het legt de bestemming van de betrokken gronden juridisch bindend vast. Een rijksinpassingsplan wordt in het kader van een rijkscoördinatieregeling vastgesteld door de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en de Minister van Economische Zaken tezamen. Het rijksinpassingsplan gaat van rechtswege deel uitmaken van het gemeentelijk bestemmingsplan (artikel 3.28, derde lid).

Voordat het voorontwerp ter inzage gaat vindt het zogenaamde Bro overleg plaats met het college. Ook vindt het horen van de betrokken raden plaats.

Wat is van belang voor de gemeente Bergen?

Maatschappelijke onrust in Bergen

Het project heeft in de gemeente geleid tot maatschappelijke onrust. Dit wordt gevoed door ervaringen en toezeggingen vanuit het verleden.

Bij in gebruikname van de locatie Loterijlanden in de jaren 70 is toegezegd dat bij beëindiging van de winning van aardgas de puttenlocatie teruggegeven zou worden aan de natuur. Realisatie van een puttenlocatie ten behoeve van de opslag van gas, zou betekenen dat het terrein nog voor minstens 50 jaar niet teruggegeven gaat worden aan de natuur.

In 1994 en in 2001 zijn 2 bevingen geweest met als oorsprong de ondergrondse gasvelden. Het Bergermeerveld is in deze zin uniek, omdat dit veld een breukvlak kent. In het MER is door

TNO onderzocht dat het in gebruik nemen van het veld waarschijnlijk leidt tot een stabiel veld. Echter geeft TNO ook aan dat er niet goed bekend is wat het veld in productie zal gaan doen. TAQA is gevraagd te kijken naar het beste veld in haar concessie. Voor de gemeente is het echter niet duidelijk of er in Nederland geen velden zijn met de goede eigenschappen zonder seismische activiteit en hierdoor wellicht beter geschikt voor gasopslag.

Het MER proces heeft niet bijgedragen aan het vergroten van het maatschappelijk draagvlak. De Commissie voor de m.e.r. heeft de eerder door de gemeente Bergen geconstateerde essentiële tekortkomingen bevestigd op een aantal onderdelen. Hierop zijn inmiddels 7 aanvullingen en 2 toetsingsadviezen van de Commissie voor de m.e.r. gekomen. Aanvullingen spreken soms uitwerkingen in het hoofdrapport tegen. De verzameling van stukken maakt dat er een negatieve sfeer rond de uitgevoerde MER-procedure hangt. Zijn nu wel alle effecten op een goede manier beschreven?

Voorkeursalternatief en Meest Milieuvriendelijke Alternatief puttenlocatie NATUUR

Initiatiefnemer vraagt vergunningen aan voor haar voorkeursalternatief, zijnde de Loterijlanden. Uit het MER blijkt dat de Loterijlanden in vergelijking met de onderzochte alternatieven unieke natuurwaarden kennen in de vorm van dotterbloemhooilanden en weidevogels.

De dotterbloemhooilanden zijn gevoelig voor vergraving en verandering in de grondwaterstanden. Beide verschijnselen treden op bij de huidige uitvoeringsalternatieven. In het MMA staat dat de leidingen door de Loterijlanden zouden moeten worden geboord, om vergravingschade te voorkomen. Initiatiefnemer wil in verband met de hogere kosten van het boren de leidingen echter graven. Dit leidt naast het leidingentracé ook tot schade aan een groter gebied, omdat voor het aanleggen van de leidingen de sleuven zullen moeten worden bemalen en hiermee een verlaging van het grondwater zal optreden wat effect heeft op de rest van het gebied.

In het uitvoeringsalternatief beschrijft initiatiefnemer daarnaast dat het jaarrond wil gaan boren. Dit heeft vergaande effecten op de populatie weidevogels in het gebied. Initiatiefnemer heeft wel aangegeven hiervoor te willen compenseren, echter van deze compensatie is niet duidelijk of dit de te leiden verliezen zal compenseren.

Op de alternatieve onderzochte locatie op het MOB-complex doen deze grote natuureffecten zich niet voor. Ook de Commissie voor de m.e.r. heeft aangegeven de te verwachten effecten van het voorkeursalternatief ernstig te vinden, zeker in vergelijking met het alternatief. De Commissie heeft een aantal mitigerende maatregelen aangegeven; zijnde leidingen boren of seizoensgebonden graven en niet jaarrond boren in verband met de effecten op de weidevogels. Wij verzoeken u hiermee in uw afweging rekening mee te houden.

LANDSCHAPPELIJKE INPASSING

Het gebied de Loterijlanden ligt in een open weidelandschap. Het vormt het overgangsgebied tussen Alkmaar en de gemeente Bergen. Een industrieel aandoende installatie in een open weidegebied is landschappelijk niet gepast.

Op het MOB-complex ligt de locatie tussen bestaande bomenbeplanting. Wij verzoeken u in uw afweging rekening te houden met deze verschillen.

GELUIDSOVERLAST

Het boren van de putten zal naast overlast voor de weidevogels ook leiden voor overlast voor de omwonenden van de puttenlocatie. Uit het MER is duidelijk geworden dat het boren tot overschrijding van geldende normen zal leiden. Dit leidt tot een, weliswaar tijdelijke, verslechtering van het woongenot van onze inwoners. De geluidsbelasting kan dusdanig zijn dat aantasting van de levenskwaliteit plaatsvindt. Wij verzoeken u dan ook erop toe te zien dat zoveel mogelijk mitigerende maatregelen zullen worden getroffen.

Ook voor geluidsoverlast geldt dat de Loterijlanden ongunstiger uitpakken dan de alternatieve locatie op het MOB-terrein. Minder omwonenden zullen grote last hebben van de booractiviteiten. Wij verzoeken u ook hiermee in uw afweging rekening te houden.

Regionale belangen bedrijventerrein Boekelermeer Zuid

RUIMTELIJKE ONTWIKKELINGEN

De Boekelermeer is geschikt gemaakt om grootschalige bedrijven in een hoge milieucategorie (cat. 4 en 5.1) uit Alkmaar en de regio een plek te geven, zodat de herstructurering van verouderde terreinen kan worden gestart en de beoogde ruimtewinst kan worden. Belemmering voor herstructurering van verouderde bedrijventerreinen elders in de stad is vaak de moeilijke uitplaatsing van de daar gevestigde bedrijven in een hoge milieucategorie.

de regio zal nadelige gevolgen ondervinden bij herstructureringen als op Boekelermeer te weinig grote bedrijfskavels beschikbaar zijn.

De (regionale) herstructureringen kunnen niet worden afgemaakt doordat bedrijven niet kunnen worden verplaatst als er niet voldoende nieuwbougrond voorhanden is. Een nieuw bedrijventerrein mag niet worden gecreëerd omdat er eerst geherstructureerd moet worden. Wij verzoeken bij besluitvorming de nadelige effecten voor de ruimtelijke ontwikkeling in de regio mede te wegen.

WOON-WERKBALANS

De regio's Noord-Kennemerland, West-Friesland en Noordkop hebben beleid vastgesteld in het gebiedsdocument voor de verstedelijkingsafspraken met rijk en provincie voor de periode 2010-2020. O.a. daarin staat de werkgelegenheidsdoelstelling om te komen tot meer evenwicht in de woon-werkbalans centraal. Gestreefd wordt naar een netto groei van 10.000 arbeidsplaatsen in die periode.

Met de herziening van het bestemmingsplan Boekelermeer Zuid 2 is ruimte gecreëerd voor hoogwaardige en dienstverlenende/kantoorachtige bedrijven. Hiermee wordt voorzien in de behoefte voor dit type bedrijven om zich te vestigen in een groene omgeving én in de directe nabijheid van veel bedrijvigheid. Omdat tevens wordt voorzien in de behoefte van de gevestigde bedrijven naar dienstverlenende functies ontstaat synergie.

Om bestaande werkgelegenheid te behouden zijn groeimogelijkheden nodig. Bedrijven die op bestaande bedrijventerreinen niet meer kunnen uitbreiden, kunnen zich verplaatsen naar Boekelermeer. Op die manier blijft de werkgelegenheid behouden en kan deze zich uitbreiden. Dit is nodig om de woon-werkbalans te verbeteren met als minimum inzet in ieder geval op hetzelfde peil te houden. De provinciale en regionale afspraken en uitgewerkt beleid zijn hierop gericht. Wij verzoeken bij besluitvorming de nadelige effecten voor woon-werk doelstellingen en de werkgelegenheid in de regio mede te wegen.

Ten tijde van deze memo was het Rijksinpassingsplan nog niet ter beschikking aan de gemeenten gesteld. Derhalve is de motivering van de locatiekeuze nog niet bekend en nog niet beoordeeld.

Bijlagen

Brief gemeente Bergen aan Ministerie van Economische Zaken

Brief Ministerie van Economische Zaken

Consequenties voor Alkmaar

Bijlage Consequenties voor Alkmaar (tekst Alkmaar)

De bewoners van de Westvleugel (Groeneweg en Bergerweg) hebben inmiddels schriftelijk te kennen gegeven zich zorgen te maken over de ontwikkeling. Angsten die zij aangeven gaan over: aardtrillingen, vermindering van waarde van de woning, geluidsoverlast met slapeloosheid tot gevolg, verlies aan natuurwaarden etc. Overigens is er in Bergen sprake van grote maatschappelijke onrust onder de bevolking. Er is een organisatie in het leven geroepen om de ontwikkeling tegen te houden onder de naam Gasalarm 2. Tevens zijn de zienswijzen die zijn ingediend n.a.v. het MER voor het grootste gedeelte afkomstig van bewoners uit Bergen. Het is echter zeker niet ondenkbaar dat de onrust overslaat op de inwoners van Alkmaar.

Boekelermeer

Kavel: er is een kavel van 8 hectare nodig. Gedurende het grootste gedeelte van het jaar zijn er geen werknemers aanwezig op het terrein. Uiteraard zal tijdens de bouwperiode het project wel voor werkgelegenheid zorgen.

Om de installatie komen veiligheidscontouren te liggen (10-5 en 10-6), als gevolg van nieuwe wetgeving en rekenmethodes. Volgens het MER zou de 10-6 contour een straal van 370 meter hebben, wat een oppervlak van 80 ha tot gevolg had. Taqa heeft aangegeven dat de contour kan worden teruggebracht tot een straal van 220 meter (40ha) omdat zij 1 mln. extra investeren in betere technieken, meer veiligheidsmaatregelen + andere rekenregels (besproken met RIVM). Natuurlijk zijn wij hier blij mee, maar een zwart-op-wit bevestiging dat dit daadwerkelijk de nieuwe contour is, hebben we nog niet gekregen.

Over de gevolgen van de contour voor de Boekelermeer, de stad Alkmaar en de regio is een rapportage vastgesteld in het college van 21 april jl. Aan de minister van EZ is deze rapportage aangeboden met een begeleidende brief, waarin stond dat de vestiging op deze manier een te zware wissel op het bedrijventerrein en de stad legt.

De ondernemers uit de oorspronkelijke cirkel van 80 ha. zijn 22 april geïnformeerd over Taqa en de risicocontour en wat dit betekent voor hun bedrijf. De reacties waren deels emotioneel, deels zakelijk, maar blij waren de ondernemers natuurlijk niet. De bedrijven maken zich zorgen om de veiligheid van hun mensen, de (on-)mogelijkheid om uit te breiden in de toekomst en een eventuele waardedaling van hun grond en bedrijf als gevolg van de cirkel.